

ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1922 ΚΑΙ 1923

1. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩΙ ΩΙΔΕΙΩΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ.

Αί ἐν τῷ Ὀιδείῳ τοῦ Περικλέους ἀνασκαφικαὶ ἡμῶν ἐργασίαι ὑπῆρξαν κατὰ τὸ 1922 λίαν περιωρισμέναι, καθότι ἐλάχιστος ἐλεύθερος χῶρος ὑπελείπετο πρὸς ἐξερεύνησιν.

Ἐν ἀρχῇ ἐκαθαρίσαμεν ὀλόκληρον τὸν ἀνεσκαμμένον χῶρον τοῦ ἤδη ἀποκαλυφθέντος κτιρίου τοῦ Ὀιδείου, ὅστις ἐκ τῶν βροχῶν καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως κατερχομένων χωμάτων καὶ λίθων εἶχε σχεδὸν ἐκ νέου καλυφθῆ. Τὰ δὲ εἰς φῶς ἐλθόντα βάρθρα τῶν κιόνων, δι' ὧν ἐστηρίζετο ἡ στέγη τοῦ κτιρίου οὐδόλως διεκρίνοντο.

Ἐἶτα ἐξηκολουθήσαμεν ἀποκαλύψαντες μικρὸν ἔτι μέρος τοῦ τοίχου τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ οἰκοδομήματος. Ὁ τοῖχος οὗτος ἀποκαλυφθεὶς μέχρι σχεδὸν τῆς ΒΔ γωνίας τοῦ ἀναλήμματος τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου ἔχει μῆκος 73 περίπου μέτρων, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ μεγάλων πειραϊκῶν λίθων καὶ εἶναι ἐπενδεδυμένος ἕσθθεν μετ' ἐπιμελείας διὰ μαρμαρίνων πλακῶν, σφύζεται δὲ ἐν ἀρίστη διατηρήσει.

Νοτιοδυτικῶς τοῦ οἰκοδομήματος, ἔνεκα τῆς μεγάλης ἐκεῖ ἐπιχώσεως τοῦ ἐδάφους ἐξηρευνήσαμεν δι' ἀνορύξεως τάφρων τὸ ἐγγὺς ἐκεῖ πρὸ ἐτῶν ἐν μέρει ἀποκαλυφθὲν μέγα κρηπίδωμα, ἐλπίζοντες οὕτω νὰ συναντήσωμεν τὸ σκέλος τῆς ἐτέρας πλευρᾶς τοῦ Ὀιδείου, ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδὲν τούτου μέχρι τοῦδε εὔρομεν.

Τὸ κρηπίδωμα τοῦτο καίτοι πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν ἀποκαλυφθῆ, ὅτε ἀνεσκάπτετο τὸ Θέατρον τοῦ Διονύσου, οὐδεὶς ὅμως μέχρι τοῦδε ἀνεγνώρισε τοῦτο ὅτι ἦν τὸ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφερόμενον καὶ ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου κείμενον *Πρόπυλον*, ὅπερ συνεκοινώνει μετὰ τοῦ Ὀιδείου (πρβ. Ἀνδοκίδην περὶ μυστηρίων κ. 38), ὅστις ἀναφέρει ὅτι δι' αὐτοῦ κατῆλθον οἱ Ἑρμοκοπίδαι ἀπὸ τοῦ Ὀιδείου εἰς τὴν ὀρχήστραν τοῦ θεάτρου.

Τὸ Πρόπυλον τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν δόμων λίθου κροκκαλοπαγοῦς, ἐκαλύπτετο, δὲ ὡς ἐβεβαιώθημεν, διὰ μαρμαρίνων πλακῶν, ὧν τινες εὔρομεν ἐκεῖ πλησίον, τῶν λοιπῶν μεταποιηθεισῶν εἰς ἄσβεστον, εἰ καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἄλλα οἰκοδομήματα. Τὴν αὐτὴν μεγάλην καταστρεπτικὴν ἐρήμωσιν ὑπέστη καὶ τοῦτο, διότι καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κρηπιδώματος ἀφηρέθησαν πολλοὶ λίθοι ἰδίως ἐκ τοῦ μέσου.

Εἰς τὰ ἄνω στρώματα εὔρομεν κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν ἡμῶν θεμέλια οἰκῶν ὡς καὶ τρεῖς ὑπερμεγέθεις πηλίνους πίθους ἐκτεθειμένους ἐν τοῖς ὑπογείοις τῶν οἰκιῶν τούτων, χρησιμεύοντας δὲ εἰς ἐναπόθεσιν ὑγρῶν, ἢ καὶ δημητριακῶν καρπῶν. Ὅμοια οἰκήματα εὔρομεν καὶ ἐπὶ τοῦ χώρου τοῦ Ὑδρείου. Ἐξηκριβώθη δὲ ἤδη ὅτι ὀλόκληρος ὁ πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἀνατολὰς τῆς Ἀκροπόλεως χῶρος εἶχε συνοικισθῆ κατὰ τοὺς ἐπὶ Τουρκοκρατίας χρόνους ἔνεκα τῆς δεσποζούσης θέσεως χρησιμευούσης καὶ ὡς σκοπιᾶς, διότι ἐντεῦθεν ἡ θάλασσα τοῦ Φαλήρου ἦν σύνοπτος, καὶ ἠδύνατο νὰ κατοπτεύσῃ τὰς ἐκεῖθεν ἐπιδρομὰς τῶν Ἀλβανῶν πειρατῶν (Φουσιῶν), οὔτινες, ὡς γνωστόν, πολλάκις ἐληλάτησαν τὴν Ἀττικὴν χώραν. Οὕτως ἢ ὑπερθεῖν αὐτῶν κειμένη Ἀκρόπολις ἐχρησίμευεν ὡς καταφύγιον.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ εἶχον νὰ ἐκθέσω, εὐελπιστῶ δὲ ὅτι τὸ προσεχὲς ἔτος κατεδαφιζομένης καὶ τῆς ΒΔ τῆς ἀνασκαφῆς ἡμῶν κειμένης οἰκίας τοῦ Ἀγαπίου θὰ δυνηθῶμεν νὰ προβῶμεν εἰς περαιτέρω ἐργασίας πρὸς ἀνακάλυψιν ὀλοκλήρου τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ Ὑδρείου.

II. ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

2. ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤῆΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.

Κατὰ δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἐντολὴν ὑποβάλλω ἐνταῦθα λεπτομερῆ, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐκθεσιν τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν περιῆλθον ἀπὸ μακροῦ ὀλίγον κατ' ὀλίγον πολλὰ τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Πειραιῶς, ἅτε γνωρίζων ἐξ ὑπερτρισκονταετοῦς ἐκεῖ διαμονῆς καὶ ἐπιμελείας αὐτῶν πῶς ἦσαν αὐταί, πῶς διετηρήθησαν καὶ εἰς ποῖον σημεῖον δυστυχῶς ἔφθασαν σήμερον.

Καὶ ἔγραψα μὲν καὶ πρὸ διετίας πρὸς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον καὶ ἀπεστάλην ὑπ' αὐτοῦ, ἵνα ὑποδείξω τὰς βλάβας τὰς ἐπενεχθείσας καὶ τὸν τρόπον τῆς διορθώσεως, καὶ μετέβην πρὸς τοῦτο καὶ ὑπόμνημα τὸ προσῆκον